

Figuro 2.5: la grekaj dialektoj ĉ. 400 a.K.

Baza arkaika greka literaturo estas la *Homeraj eposoj*, notitaj en la 8-a jc. a.K. en la *iona dialekto* kun multaj aiolaj elementoj. Unu el la teorioj de ilia genezo (kantataj historioj, versoj akompanataj per ludinstrumento) klarigas, ke per la mekanika ripetado de tutaj frazeroj konserviĝis multaj arkaikaj esprimoj kaj parolturnoj, kiuj en la tempo de skriba esprimado ne plu estis uzataj. Same eniris la finpretan tekston partoj transprenitaj el pli malnovaj skribaĵoj, ekz. t.n. nomkatalogoj de partoprenantoj de la unua Troja militspedicio. Ŝajnas, ke la eposoj ne havis tian stabiligan influon por la normigo de skriba lingvo, kiom ekz. la tradukoj de la Biblio por modernaj lingvoj. Sed, Iliado kaj Odiseado estis kutima legaĵo, oni do devis kompreni ilin. La iona poste stabiliĝis kiel lingvo de epiko kaj elegio, kaj tiucele uzis ĝin eĉ la verkistoj origine aliaj ol ionaj.

*Μῆνιν ἄειδε, θεά, Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
οὐλομένην, ἣ μυρὶ Ἀχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκε,
πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαψεν
ἡρώων, αὐτοὺς δὲ ἑλώρια τεύχε κύνεσσιν
οἴωνοισί τε πᾶσι, Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή,
ἐξ οὗ δὴ τὰ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε
Ἀτρεΐδης τε ἄναξ ἀνδρῶν καὶ δῖος Ἀχιλλεύς.*

Kantu, diino, koleron de la Peleido Aĥilo,
Ĝin, kiu al la Aĥaĵoj kaŭzis mizerojn sennombrajn
Kaj en Aidon deĵetis multegajn animojn kuraĝajn
De herouloj kaj faris korpojn iliajn akiro
Al rabobirdoj kaj hundoj; fariĝis la volo de Zeŭso
De tiu tago de kiu disigis sin ekdisputinte
La ordonanto al viroj, Atrido, de l' dia Aĥilo.

Figuro 2.6: la komenco de la eposo Iliado

Se iu literatura ĝenro estis perfektigita en iu dialekto, sekve la dialekto iĝis deviga kaj karakteriza por la ĝenro. Tiel oni klarigas la uzon de la aiola dialekto en la liriko dank' al poetoj Alkajo kaj Sapfo. La ĥorliriko estis tradicie kreata en la dora dialekto, do eĉ la aŭtoroj de atikaj tragedioj uzas ĝin. En la kampo de naturaj sciencoj kaj historio brilis